

Iva Michňová

NĚMECKÁ PODSTATNÁ JMÉNA JINAK

*Sprache
Absprache
Fürsprache
Fremdsprache*

*Děkuji všem, kdo přispěli ke vzniku
a ke konečné podobě této knihy.*

Iva Michňová

NĚMECKÁ PODSTATNÁ JMÉNA JINAK

*Sprache
Absprache
Fürsprache
Fremdsprache*

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Iva Michňová

NĚMECKÁ PODSTATNÁ JMÉNA JINAK

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 8702. publikaci

Odpovědná redaktorka Mgr. Marie Zelinová
Jazyková revize Tobias Cramer
Grafická úprava a sazba Antonín Plicka
Ilustrace na obálce a uvnitř knihy © Romana Riba-Rollingerová
Návrh a zpracování obálky Vojtěch Wagner
Počet stran 208
První vydání, Praha 2023
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2023

ISBN 978-80-271-7062-3 (pdf)
ISBN 978-80-271-3432-8 (print)

Obsah

O autorce	7
O ilustrátorce	7
Předmluva	9

Část 1

1. SKLOŇOVÁNÍ	12
2. PLURÁL	14
3. ČLEN DIE	16
4. ČLEN DER	18
5. ČLEN DAS	20
6. RŮZNÉ ČLENY	22
7. SPOJENÍ S ADJEKTIVY A SLOVESY	24
8. TROJICE	26
9. HOMONYMA	28
10. KLÍČOVÁ SLOVA A GERMANISMY	30

Část 2

ABEND	34
ARBEIT	36
BAUM	38
BIER	40
BLICK	42
BROT	44
DRUCK	46
FAHRT	48
FALL	50
FRAGE	52
GABE	54
GANG	56
GARTEN	58
GELD	60
GRIFF	62
HALT	64
HAND	66
HAUS	68
HOF	70
JAHR	72
KARTE	74
KÖRPER	76
KRAFT	78
KÜCHE	80

KUNFT	82
LAGE	84
LASS	86
MANN	88
MARKE	90
MENT	92
MUT	94
NAHME	96
PASS	98
RAT	100
RUF	102
SATZ	104
SCHLAG	106
SCHLUSS	108
SCHNITT	110
SCHRIFT	112
SCHUSS	114
SICHT	116
SPIEL	118
SPRACHE	120
SPRUCH	122
SPRUNG	124
STAND	126
STOFF	128
STÜCK	130
TAG	132
TEIL	134
TRAG	136
TRITT	138
WAND	140
WELT	142
WERK	144
WORT	146
ZEIT	148
ZEUG	150
ZUG	152
Řešení	155
Test 1: Substantiva	193
Test 2: Idiomy	199
Příloha	203
Literatura	207

O autorce

Mgr. Iva Michňová, Ph.D.

Vystudovala FF UK (obory překladatelství a tlumočnictví – němčina, italština). V současnosti vyučuje na Vysoké škole ekonomické v Praze. Vede kurzy zaměřené na odborný hospodářský jazyk, odborný překlad a komunikační dovednosti.

Tato kniha je její jubilejní desátou autorskou publikací. V nakladatelství Grada Publishing jí již vyšly knihy *Business Deutsch* (2006), *Společenská konverzace v němčině* (2007), *Deutsch im Beruf 1* (2008), *Němčina – rétorika, prezentace, komunikace* (2011), *Němčina Business Deutsch* (2014), *Moderní německá konverzace* (2016), *Němčina: moderní konverzace* (2017), *Němčina – 100 tipů a nápadů pro atraktivní výuku* (2019) a *Německá gramatika jednoduše a prakticky* (2021).

Vedle psaní učebnic přeložila více než 60 knih z oblasti odborné a populárně-naučné literatury a řadu divadelních her. Studio DVA a Klicperovo divadlo Hradec Králové uváděly v jejím překladu komedii *Kutloch* od Kristofa Magnussona. V okamžiku vydání této knihy uvádí Pantheon production komedii *Přátelák* Stefana Vögela a Divadlo J. K. Tyla v Plzni tragikomedii Anity Augustin *Jednou hole, jednou na nože*.

Kontakt: michnova@vse.cz
www.ivamichnova.cz

O ilustrátorce

Ing. Romana Riba-Rollingerová

Pochází z Poděbrad, od roku 1996 žije v jižní Francii. Absolvovala Fakultu architektury ČVUT v Praze, vystudovala také psychografologii (Educatel, Francie). Je architektka, ilustrátorka a spisovatelka. Publikovala čtyři romány: *Veškerá podobnost a jiné kotrmelce* (Ostrov 2001), *Všechno, co svrbí, jednou svrbět přestane* (Carpe Diem 2007), *Ke Gogolovi a zpátky* (Carpe Diem 2019), *Belvédère* (La P'tite Hélène Editions 2018). Píše, tvoří a překládá pro mezinárodní kulturní asociaci Sunset Agence Internationale, propagující francouzsko-českou spolupráci.

Předmluva

Milé čtenářky a milí čtenáři,

držíte v ruce knihu určenou všem, kdo si chtějí zlepšit němčinu a hledají učebnici, která je tak trochu jiná. Zaměřuje se na německá substantiva z netradičního úhlu. Skládá se ze dvou částí: prvních deset kapitol se věnuje gramatice, zejména členům. Dalších šedesát kapitol obsahuje substantiva se stejnou koncovou částí slova.

Co všechno vám učebnice přináší:

V první části je uvedeno několik metod a možností, jak se (konečně) naučit členy nebo alespoň u velké části substantiv dokázat člen správně odhadnout. Metody sahají od těch klasických, kdy se člen určuje podle tvaru či významu, po mnemotechnické pomůcky, které se hodí zejména v případech, že se vám člen u některého substantiva pořád plete. Poslední kapitola první části vysvětluje metodu klíčových slov, jež pomáhá s učením slovíček obecně. Ne všechny metody ale vyhovují každému, vyberte si ty, které osloví právě vás.

Ve druhé části pak najdete šedesát kapitol obsahujících substantiva se stejnou koncovou částí, kterou nemusí být vždy samostatné slovo. Výhodou je, že až na několik málo výjimek mají substantiva v dané kapitole stejný člen a plurál, takže se je vlastně učíte jen jednou. Téměř padesát cvičení je věnováno rčením či idiomům. U rčení je dobré znát význam pasivně, aktivní používání doporučuji odpozorovat od rodilých mluvčích. Stejně jako v češtině nejsou některá rčení úplně běžná nebo jsou typická třeba jen pro určitou věkovou skupinu.

Přeji vám, aby vás němčina s touto učebnicí bavila, a děkuji vám za přízeň.

Iva Lichnerová

Poznámka:

Pro podobnost s němčinou a kvůli délce používám v knize gramatické pojmy vycházející z latiny: substantiva (podstatná jména), adjektiva (přídavná jména), maskulina (podstatná jména mužského rodu), feminina (podstatná jména ženského rodu), neutra (podstatná jména středního rodu), singulár (jednotné číslo), plurál (množné číslo).

Část 1

CO NAJDETE V TÉTO ČÁSTI:

Kapitola 1

První kapitola se věnuje skloňování, ve cvičení si odvodíte jeho pravidla.

Kapitola 2

Druhá kapitola shrnuje tvoření plurálu substantiv.

Kapitoly 3–5

Kapitoly tři až pět shrnují pravidla pro určování členů podle tvaru a významu. V kapitolách tři a čtyři jsou ve cvičení substantiva, která patří do slovní zásoby pro úroveň A1, v páté kapitole se pak v prvním cvičení doplňují členy podle pravidel uvedených v kapitolách tři až pět.

Kapitola 6

Šestá kapitola obsahuje substantiva, která mají s různým členem různý význam, a je určena spíše pro pokročilé.

Kapitoly 7–8

V kapitolách sedm a osm jsou uvedeny metody nebo vlastně mnemotechnické pomůcky, které se hodí pro zapamatování členů, pokud se nám pletou. Jedná se o postupy časově náročné a doporučuji je jako doplňující, protože s jedním slovem strávíte hodně času – na druhou stranu je pak velmi pravděpodobné, že si dané slovo se správným členem zapamatujete.

Kapitola 9

Devátá kapitola obsahuje homonyma, tedy substantiva stejně znějící nebo psaná, ale různého významu.

Kapitola 10

Desátá kapitola popisuje metodu klíčových slov, která se používá při učení slovíček, a germanismy, které rovněž usnadňují učení nových slov.

1. SKLOŇOVÁNÍ

Chcete-li při komunikaci použít správný člen, nemusíte ho vždy s jistotou znát. Často ho můžete odvodit z toho, na co reagujete (z psaného textu či mluveného slova).

Příklad: Das ist **ein** schönes Auto. Substantivum je v 1. pádě, **ein** znamená, že člen bude **der** nebo **das**, koncovka **-s** u adjektiva jednoznačně říká, že člen je **das**.

Z příkladu vyplývá, že je nutné umět skloňovat. Existují dva způsoby, jak se dá skloňování přehledně shrnout do tabulek. Nám se hodí oba.

Tradiční tabulka skloňování určitého a neurčitého členu

	maskulinum	neutrum	femininum	plurál
1. pád	der/ein	das/ein	die/eine	die
2. pád	des/eines	des/eines	der/einer	der
3. pád	dem/einem	dem/einem	der/einer	den
4. pád	den/einen	das/ein	die/eine	die

Tradiční řazení pádů od prvního do čtvrtého odpovídá tomu, jak jsme se učili pády ve škole v hodinách češtiny. Jsme na toto řazení zvyklí. V obou jazycích je podmět v 1. pádě a často se shoduje i předmět ve 4. pádě bez předložky: Ich sehe **inen** Mann. – Vidím muže. Ich lese **ein** Buch. – Čtu knihu. Ich schreibe **eine** E-Mail. – Píšu e-mail.

Moderní tabulka skloňování určitého a neurčitého členu

1. pád	der/ein	das/ein	die/eine	die
4. pád	den/einen			
3. pád	dem/einem	der/einer	den	
2. pád	des/eines			

Moderní řazení se řídí četností pádů, a kdo se učí německy, neučí se celou tabulku najednou, ale postupně po řádcích. Ze spojených buněk tabulky názorně vyplývá, že tvary členu jsou v některých pádech či rodech stejné (např. die má jen dva tvary členu, der a das mají ve 2. a 3. pádě shodné tvary, proto jsou členy záměrně v pořadí der, das, die).

Koncovky substantiv

V singuláru mají maskulina a neutra ve 2. pádě koncovku **-s**. Substantiva s tzv. *n*-skloňováním mají kromě 1. pádu koncovku **-n** (► 4). V plurálu mají substantiva ve 3. pádě koncovku **-(e)n**, pokud nekončí na **-s**.

Předložky

Pokud stojí před substantivem předložka, neptáme se pádovými otázkami jako v češtině, protože ne vždy se předložka v němčině a v češtině pojí se stejným pádem.

Předložky se pojí s následujícími pády:

aus, bei, mit, nach, von, zu: předložky s 3. pádem

durch, für, gegen, ohne, um: předložky se 4. pádem

an, auf, hinter, neben, in, über, unter, vor, zwischen: předložky s 3. pádem (ptáme se kde?); se 4. pádem (ptáme se kam?)

trotz, während, wegen, statt: předložky s 2. pádem (předložek s 2. pádem je celá řada, jsou však často knižní)

Pravidla pro koncovky adjektiv si odvodíte ve cvičeních na následující straně.

Pokud potřebujete, využijte u následujících cvičení tabulku se členy a přehled předložek vlevo.

1. U substantiv v singuláru určete člen a doplňte pravidlo pro koncovky adjektiv:

1. Aus dem hohlen Bauch heraus würde ich sagen, dass es stimmt. ____ Bauch
2. Wenn man ihm den kleinen Finger gibt, nimmt er die ganze Hand. ____ Finger;
____ Hand
3. Der verstauchte Knöchel tut weh. ____ Knöchel
4. In einer Stresssituation ist Bewahren des kühlen Kopfs wichtig. ____ Kopf
5. Jedem ist schon mal der Bus vor der eigenen Nase weggefahren. ____ Nase
6. Man kann nicht das linke Ohr auf die rechte Schulter legen. ____ Ohr; ____ Schulter
7. Ich will, dass meine Spende in die richtigen Hände gelangt.
8. Ich kann meinen eigenen Augen nicht trauen.
9. Es ist halb so schlimm, ich lasse mir darüber keine grauen Haare wachsen.

Po určitém členu mohou mít adjektiva jen (počet) ____ možné koncovky. Když se „nezmění“ člen (je jako ve slovníku), má adjektivum koncovku ____, v ostatních případech je _____. V plurálu je u adjektiv po určitém členu, po přivlastňovacích zájmenech a po kein ve všech pádech _____.

2. U substantiv v singuláru určete člen a doplňte pravidlo pro koncovky adjektiv:

1. Ich kann mein neues Heft nicht finden. ____ Heft
2. Alle notwendigen Dokumente habe ich in einer speziellen Mappe. ____ Mappe
3. Ich benötige einen hochwertigen portablen Drucker. ____ Drucker
4. Meine Bewerbungsunterlagen habe ich in einem verschlossenen Briefumschlag abgegeben. ____ Briefumschlag
5. Eine kabellose Tastatur und Maus werden mit dem Computer über einen winzigen USB-Empfänger verbunden. ____ Tastatur; ____ USB-Empfänger
6. Auf dem Formular muss ein Abdruck eines amtlichen Stempels sein. ____ Stempel
7. Ein leistungsfähiger Computer ist heute im Unterricht unbedingt nötig. ____ Computer

Po neurčitém členu mají adjektiva stejné koncovky jako po členu _____, jen v 1. pádě maskulin a ve 4. pádě neuter mají koncovku členu, tedy ____ a _____.

3. U substantiv v singuláru určete člen a doplňte pravidlo pro koncovky adjektiv:

1. Ich nehme prickelndes Wasser und schwarzen Kaffee. ____ Wasser; ____ Kaffee
2. In diesem Lokal genießt man den echten Geschmack italienischen Weins. ____ Wein
3. Ich esse gern Salat mit gegrilltem Käse. ____ Käse
4. Ich mag vegetarische Küche. ____ Küche
5. In der Kantine gab es zähes Fleisch mit universeller brauner Soße. ____ Fleisch;
____ Soße
6. In diesem Museum kann man die Herstellung tschechischen Biers sehen. ____ Bier
7. Kauf bitte noch schwarze Oliven.
8. Ein schöner Tag beginnt mit dem Duft frischer Brötchen.
9. Ich habe Rindsgulasch mit hausgemachten Nudeln bestellt.

Adjektiva bez členu mají ____ koncovku jako určitý člen. Výjimkou je ____ pád maskulin a neuter, kde je koncovka adjektiv ____ (2. pád vyjadřuje koncovka -s u substantiva).

2. PLURÁL

- Existuje pět možností tvoření plurálu: 1. **-(e)n**; 2. **-e**; 3. **-er**; 4. **-(e)s**; 5. –
- U koncovek **-e** a **-er** je v plurálu možná přehláska.

Statisticky platí:

1. Nejčastější koncovkou plurálu je **-n**.
Má ji asi polovina substantiv, zejména feminina (všechny přípony typické pro feminina) a také maskulina s *n*-skloňováním.
2. Druhou nejčastější koncovkou je **-e**.
Má ji zhruba třetina substantiv, zejména maskulina a neutra.

Dále platí:

3. Koncovku **-er** má řada neuter (většinou jednoslabičných).
4. Koncovku **-(e)s** mají cizí slova, zkratky a slova se samohláskou na konci (kromě **-e**).
5. Žádnou koncovku nemají z velké většiny substantiva končící na **-er**, **-el**, **-en**.

Pro tvoření plurálu dále platí:

- U přípony **-in**, kterou se tvoří tvary feminin, se zdvojuje **n**: die Studentin – Studentinnen.
- U přípony **-nis** (► 6) se zdvojuje **s**: das Ergebnis – Ergebnisse.

Příklady nepravidelného tvoření plurálu

DIE: die Firma – Firmen; die Villa – Villen; die Praxis – Praxen

DER: der Bus – Busse; der Mythos – Mythen; der Organismus – Organismen; der Terminus – Termini; der Zyklus – Zyklen

DAS: das Adverb – Adverbien; das Album – Alben; das Datum – Daten; das Faktum – Fakten; das Femininum – Feminina; das Forum – Foren; das Genus – Genera; das Gymnasium – Gymnasien; das Individuum – Individuen; das Indiz – Indizien; das Kriterium – Kriterien; das Maskulinum – Maskulina; das Material – Materialien; das Ministerium – Ministerien; das Museum – Museen; das Neutrum – Neutra; das Praktikum – Praktika; das Prinzip – Prinzipien; das Risiko – Risiken; das Spektrum – Spektren; das Spezifikum – Spezifika; das Stadion – Stadien; das Stadium – Stadien; das Stipendium – Stipendien; das Studium – Studien; das Verbum – Verben; das Zentrum – Zentren

der Saal = Säle (sály) × die Saale (řeka Sála)

Substantiva **das Konto** a **das Thema** mohou mít tyto tvary plurálu:

Konten – *převládající podoba*; Kontos – *zejména v počítačové oblasti*; Konti – *podle italštiny*;
Themen – *převládající podoba*; Themata – *podle starořečtiny*

Některá význačná substantiva se liší v plurálu

der Ausdruck	Ausdrücke – výrazy	Ausdrucke – výtisky
die Bank	Banken – banky	Bänke – lavičky
die Mutter	Mütter – maminky	Muttern – matice šroubu
der Strauß	Sträube – kytice	Strauße – pštrosi
das Wort	Wörter – jednotlivá slova	Worte – souvislá řeč

1. Vytvořte plurál:

unvergessliche Abend _____ ; kleine Affe _____ ; geschälte Apfel _____ ; diensthabende Arzt _____ ;
runde Ball _____ ; protestierende Bauer _____ ; grüne Baum _____ ; verschneite Berg _____ ; nasse
Boden _____ ; handgeschriebene Brief _____ ; klein Bruder _____ ; leistungsfähige Computer _____ ;
zitternde Finger _____ ; rohe Fisch _____ ; langjährige Freund _____ ; beide Fuß _____ ; blühen-
de Garten _____ ; runde Geburtstag _____ ; römische Gott _____ ; reiche Herr _____ ; bellende
Hund _____ ; zwölfjährige Junge _____ ; kluge Kopf _____ ; zurückgezahlte Kredit _____ ; ange-
hende Lehrer _____ ; feste Lohn _____ ; richtige Mann _____ ; moderne Mensch _____ ; kommende
Monat _____ ; berühmte Name _____ ; besuchte Onkel _____ ; liebe Opa _____ ; ruhige Platz _____ ;
logische Schluss _____ ; bequeme Schuh _____ ; begabte Schüler _____ ; uneheliche Sohn _____ ;
warme Sommer _____ ; ruhige Sonntag _____ ; kilometerlange Stau _____ ; rollende Stein _____ ;
wenige Tag _____ ; leere Teller _____ ; reservierte Tisch _____ ; werdende Vater _____ ; bedrohte
Vogel _____ ; geparkte Wagen _____ ; dichte Wald _____ ; lange Weg _____ ; milde Winter _____ ;
verspätete Zug _____

2. Vytvořte plurál:

individuelle Angst _____ ; anstrengende Arbeit _____ ; frische Blume _____ ; junge Familie _____ ;
halbvoll Flasche _____ ; entscheidende Frage _____ ; kluge Frau _____ ; unendliche Geschich-
te _____ ; freie Hand _____ ; finanzielle Hilfe _____ ; gute Idee _____ ; freilebende Katze _____ ;
kleine Klasse _____ ; eingerichtete Küche _____ ; erfahrene Lehrerin _____ ; graue Maus _____ ; erste
Minute _____ ; finstere Nacht _____ ; feine Nase _____ ; schriftliche Notiz _____ ; eigene Oma _____ ;
ernste Sache _____ ; private Schule _____ ; ältere Schwester _____ ; letzte Sekunde _____ ; folgende
Seite _____ ; große Stadt _____ ; zuständige Stelle _____ ; enge Straße _____ ; viele Stunde _____ ;
freundliche Tante _____ ; eiserne Tür _____ ; edle Uhr _____ ; fremde Welt _____ ; grüne Wiese _____ ;
ganze Woche _____ ; fertige Wohnung _____ ; aktuelle Zahl _____ ; frühere Zeit _____ ; deutsche
Zeitung _____

3. Vytvořte plurál:

geschlossene Auge _____ ; gestohlene Auto _____ ; gekreuzte Bein _____ ; konkrete Beispiel _____ ;
ungemachte Bett _____ ; gemalte Bild _____ ; selbstgebackene Brot _____ ; schöne Buch _____ ;
mobile Büro _____ ; nützliche Ding _____ ; stille Dorf _____ ; hochwertige Fahrrad _____ ; schmutzige
Fenster _____ ; fröhliche Fest _____ ; historische Gebäude _____ ; selbstgebastelte Geschenk _____ ;
strahlende Gesicht _____ ; zerbrochene Glas _____ ; schwarze Haar _____ ; sanierte Haus _____ ;
schlagende Herz _____ ; ungewöhnliche Hobby _____ ; nächste Jahr _____ ; spielende Kind _____ ;
verschiedene Land _____ ; normale Leben _____ ; brennende Licht _____ ; Schwarze Loch _____ ;
kleine Mädchen _____ ; geometrische Muster _____ ; springende Pferd _____ ; beladene Schiff _____ ;
spannende Spiel _____ ; ausgewählte Stück _____ ; wilde Tier _____ ; sonnige Zimmer _____

4. Co mají společného substantiva ve cvičení 1? A ve cvičení 2? A ve cvičení 3?

5. Doplňte substantiva v plurálu:

1. Bank: hölzerne _____ – kommerzielle _____
2. Mutter: fest angezogene _____ – berufstätige _____
3. Wort: mehrsilbige _____ – freundliche _____
4. Ausdruck: fachsprachliche _____ – farbige _____
5. Strauß: _____ – duftende _____ –
afrikanische _____

